

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

BÀI DỰ THI

**CUỘC THI GIỚI THIỆU SÁCH VỀ CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỚI CHỦ ĐỀ
“BÁC HỒ NIỀM TIN YÊU QUA TỪNG TRANG SÁCH” NĂM 2022**

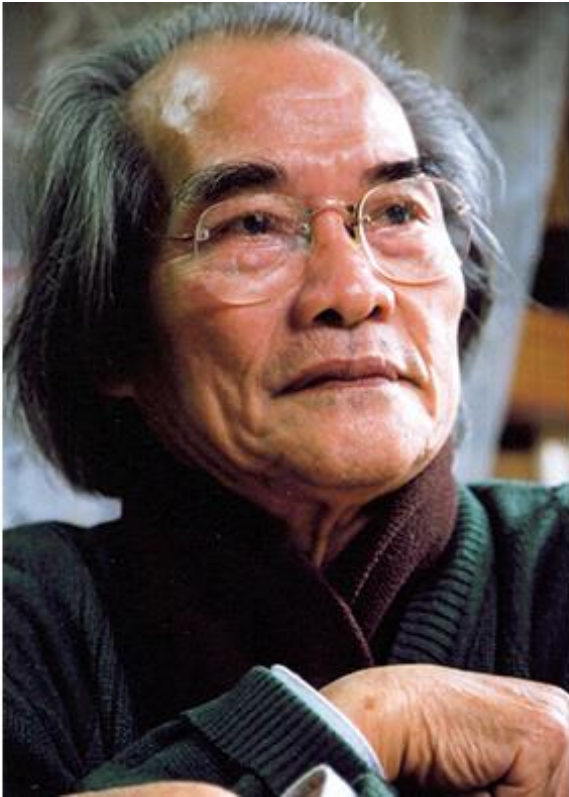
Họ và tên: Nguyễn Thị Mai Hậu

Đơn vị: Tỉnh đoàn Quảng Ninh

Điện thoại: 090.4567.993

Email: maihau.ktgs@gmail.com

Quảng Ninh, tháng 8 năm 2022

(Hình ảnh nhà văn Sơn Tùng và tác phẩm “Búp sen xanh”, nguồn ảnh mạng)

“Tháp Mười đẹp nhất bông sen
Việt Nam đẹp nhất có tên Bác Hồ”.

Chắc hẳn đối với mỗi con người Việt Nam chúng ta, mỗi khi nhắc đến 2 tiếng thiêng liêng “Bác Hồ” thì có lẽ sẽ không ai lại không khỏi xúc động, lòng dâng trào những cảm giác khó tả. Thứ tình cảm ấy nó giống như một mạch nước ngầm thấm thấu chân thành đến tận cùng những tâm hồn xa lạ.

Trong cuộc đời mỗi người không thể thiếu những cuốn sách gối đầu giường, những cuốn sách mang đầy ý nghĩa đã theo chúng ta suốt chặng đường đời theo năm tháng góp phần hình thành nhân cách cho mỗi con người. Còn riêng với tôi, có lẽ những câu chuyện kể về Bác là những gì mà tôi thích đọc nhất.

Trong những tác phẩm ấy, cuốn tiểu thuyết nổi tiếng “Búp sen xanh” được viết trong khoảng từ năm 1948 đến năm 1980 của nhà văn Sơn Tùng có lẽ là cuốn sách mà tôi yêu thích nhất. Bản thân tôi đã đọc đi đọc lại nhiều lần cuốn sách ấy, mà mỗi lần đọc lại là mỗi lần với những cảm xúc mới lạ, riêng khác nhau, bởi khi đọc cuốn sách ấy, mặc dù không được sinh ra trong thời kỳ đó, nhưng dường như trước

mắt tôi như hiện ra khung cảnh thời kỳ Bác còn sống, được sinh ra và lớn lên ra sao, với những hoạt động diễn ra như thế nào. Và cứ thế, tôi cứ hồi hộp, theo dõi từng diễn biến của cuộc đời Bác với lòng biết ơn, trân trọng vị anh hùng, người cha gia của dân tộc ấy.

Tác phẩm "Búp sen xanh" cũng như nhiều tác phẩm khác của nhà văn Sơn Tùng viết về Bác Hồ không nhằm xây dựng một thần tượng trong dân nhân mà đi sâu miêu tả khắc họa cuộc sống dung dị đời thường rất đỗi chân thực về vị lãnh tụ sống mãi trong lòng dân *"cao mà không xa, mới mà không lạ, to lớn mà không làm ra vĩ đại, sáng chói mà không gây choáng ngợp, gặp lần đầu mà như thân thuộc từ lâu"*.

Bút sen xanh là tiểu thuyết lịch sử được nhà văn Sơn Tùng viết từ năm 1948 đến năm 1980 gồm ba chương: "Thời thơ ấu", "Thời niên thiếu" và "Tuổi hai mươi". Tác phẩm được viết theo dấu chân của cậu bé Côn từ thuở ấu thơ đi qua những biến thiên lịch sử của đất nước, của gia đình nội ngoại hai bên và dần định hình nhân cách, lý tưởng và những hoài bão lớn lao vì nước vì dân. Để đến ngày 05/06/1911, tại Bến Nhà Rồng, chàng thanh niên Nguyễn Tất Thành đã quyết chí ra đi tìm đường cứu nước giải phóng dân tộc đang chìm trong lầy than của bóng đêm nô lệ.

Đúng như lời đề dẫn mở đầu cho tác phẩm của nhà văn Sơn Tùng: *"Các bậc thiên tài không có sẵn, chính truyền thống gia đình, quê hương là khởi thủy tạo nên những tính cách đầu tiên của mỗi con người đi vào đời"*, "Búp sen xanh" cho thấy, được sinh ra và giáo dục trong một gia đình nho học nghèo yêu nước, luôn gần gũi với nhân dân lao động, được truyền thống quê hương hun đúc, cậu bé Nguyễn Sinh Côn (cung), tự Tất Thành vốn thông minh ham hiểu biết đã dần dần hình thành chí lớn đi tìm đường cứu nước, để rồi về sau trở thành Nguyễn Ái Quốc - Hồ Chí Minh, người anh hùng giải phóng dân tộc, Danh nhân văn hóa Thế giới.

Ở "Búp sen xanh" tác giả đã vượt qua những giới hạn của thể loại tiểu thuyết lịch sử vốn khô khan tập trung viết về nhân vật chính và sự kiện lịch sử có liên quan. Ở đây, tác giả bằng ngôn ngữ, văn phong mộc mạc nhưng thấm đượm trữ tình đã tái hiện sinh động không gian sống văn hóa tinh thần phong phú của một làng quê Xứ Nghệ yên bình đã bồi đắp tâm hồn cao đẹp của cậu bé Côn.

Trong cái nôi của một vùng đất giàu bản sắc văn hóa mà truyền thống gia đình là dưỡng chất đầu đời hình thành nên nhân cách lớn, Nguyễn Sinh Côn - Nguyễn Tất Thành đã sớm được giáo dục chu đáo, không chỉ chữ nghĩa của đạo thánh hiền mà còn là bài học về đạo làm người, về lẽ sống và ứng xử ở đời. Có thể nói, cái hạnh phúc lớn nhất của cậu bé Côn là được sinh ra và nuôi dưỡng trong một mái ấm mà cả ông - bà - cha - mẹ đều là những "bảo tàng sống" về văn học bình dân.

Riêng về người mẹ của Người - bà Hoàng Thị Loan, quả là một hình mẫu tuyệt vời của một người phụ nữ thảo hiền. Người phụ nữ đó đã suốt đời vì chồng, vì

con và luôn sẵn sàng khi “ai đứt bữa, ai tắt lửa tối đèn, bà chìa tay giúp đỡ trong tình lá lành đùm lá rách”.

Đọc “Búp sen xanh” luôn văng vẳng bên ta những tổ chất đậm chất dân gian xứ Nghệ: “Từ cánh đồng sâu cách nơi chị em nhỏ Sắc cây hai thửa ruộng, một giọng hát trong trẻo cất lên:

“Chim khôn an trái nhãn lồng
Gái ngoan nuôi chồng nấu sủ sôi kinh
Thi Hương, thi Hội, thi Đình
Tên chồng trên bảng xướng danh rõ ràng”
Ngày về áo mào vua ban
Võng anh đi trước, võng nàng theo sau”

Và rồi, người phụ nữ ấy mặc dù đã rơi lệ khi nghe tin chồng mình đỗ đạt và dân làng đang chuẩn bị “đón quan tân khoa” vẫn điềm tĩnh bảo với An (một nhân vật trong “Búp sen xanh”): “An về trước đi em. Chị ở lại cấy cho hết số mạ ni kéo hồng mát. Ông nghề ông công cũng sống về ăn, em ạ”. Có lẽ cái tổ chất dân gian trên đã ngấm vào tâm hồn cậu bé Côn nên khi cậu nghịch ngợm, bị ông cử Sắc “truy tội” và bắt nhắc lại lời mẹ dặn, cậu bé Côn đã không ngần ngại nhắc lại rằng: “Mẹ nhỉ: Nhà có phúc sinh con giỏi lợi, nhà có tội sinh con hay trò”.

...Rồi cậu bé Côn theo cha vào kinh đô Huế. Trên đường đi, và lần đầu tiên thấy biển, thấy thuyền, Côn ngân nga đọc: “Biển là ao lớn/Thuyền là con bò/Thuyền ăn gió no/Lội trên mặt nước/Em nhìn thấy trước/Anh trông thấy sau/ Ta lớn mau mau/Vượt qua ao lớn”. Cái thiên tư khác thường ở cậu bé Côn cứ dần bộc lộ. Đến kinh thành Huế, Côn vẫn nhận thấy số người nghèo nhiều hơn số người giàu và diễn tả nó theo cách nói của người cha: Người giàu như chóp nón, còn người nghèo như vành nón.

...Vì thế, vẫn có những người mù đi hát dạo. Trong Côn, hình ảnh ông xẩm mù ở quê nhà vụt hiện lên với câu nói nhói lòng: Mắt mù không đáng sợ bằng sáng mắt mà tim mù, cùng với câu xẩm như găm vào tâm trí: “... Trách ông trời chuyển vận làm sao... Thiệt công bao kẻ anh hào ra tay... Nước Nam ta sao lại có Tây...”. Rồi ở Huế, Côn đau nỗi đau mất mẹ. Em Xin khát sữa khóc ngằn ngặt. Côn cất tiếng ru em, lời ru thật buồn: À ơi. Bồng bồng bé bé bồng bồng.../ Cò con theo mẹ sang sông đắm đồ.../ À ơi đắm đồ ướt hết thân cò.../ Cò con cò mẹ lò dò sang sông.../Bồng... bồng... bé... bé... ở... bồng... ơ... bồng.

...Rồi kinh thành Huế, “quan Phó bảng” về quê. Quê nội, quê ngoại đều muốn đua nhau làm nhà đón quan “vinh quy”. Quan Phó bảng từ chối và nói: Thừa bà con, tôi luôn nhớ và làm theo bằng được cái điều: Thực kỳ thực bất hủy kỳ khí, âm kỳ thụ giả bất chiết kỳ chi. Nghĩa là: Ăn cơm xong đừng đập bát, ngồi mát dưới

bóng cây chớ bẻ cành. Cả khối người reo lên cùng tiếng trống tiếng chiêng. Quan Phó bảng Sắc chấp hai tay giơ cao qua đầu nói: “Xin bà con để tôi cùng đi bộ về kéo mắt ngày mắt buổi”. Từ tấm gương của mình, quan Phó bảng Sắc đã ngâm dạy con rằng: Làm quan phải biết thương dân. Thương dân dân quý; hại dân dân căm. Côn à lên một tiếng và nói: Bây giờ con mới hiểu ra cái ý nghĩa câu về mà bà ngoại thường nói vui:

“Dân vạn đại, quan nhất thời
Ghế quan ai ngồi xin chớ thờ ơ
Thương dân, dân lập đền thờ
Hại dân, dân đá ngậm mồ thối xương”

Rồi cậu bé Côn vào Nam. Trở thành thầy giáo Nguyễn Tất Thành. Thầy giáo Tất Thành được học trò yêu mến vì luôn dạy các em phải biết yêu nước, thương nòi: “Nước Việt Nam ta được như ngày nay ta đừng quên công lao của bao đời đã đổ mồ hôi và máu. Người ta thường nói: “Tình Tổ quốc, nghĩa đồng bào” là từ gốc tích ấy. Giọng thầy đọc trầm bổng thiết tha:

“Sông sâu nước chảy nặng dòng
Lòng ta có khác chi lòng mình đâu
Dầu Nam, dầu Bắc mặc dầu
Cùng chung Tổ quốc, cùng sàu Nước Non”

Cả lớp nhất không một em nào động tay, động chân, lắng hồn đón nhận từng lời thầy như đêm dày được ánh sáng soi vào. Không những thế, thầy còn truyền cho các em cái chí lớn vượt qua biển cả, xóa đời nô lệ, giành đời tự do, hòa nhập với cộng đồng năm châu bốn bể.

Ở “Búp sen xanh” có làng Sen quê nội, làng Hoàng Trù quê ngoại, có khung dệt vải của mẹ, có lời dạy của cha, có lời ca của ông Xẩm, có chị Thanh anh Khiêm, có những người bạn và những kỷ niệm ấu thơ. Ở đó có xứ Huế với dòng sông Hương lững lờ, kinh thành Huế cổ kính, trường Quốc học và cuộc sống nghèo khổ mang theo nỗi trăn trở tuổi trẻ về con người và về vận mệnh dân tộc. Ở đó có Bến Nhà Rồng với tiếng còi tàu nhọn hoắt khoan vào không gian nhưc nhồi, với gương mặt của người con gái Sài Gòn chập chờn trước mắt như một búp sen quê hương và dường như có cả khuôn mặt Việt Nam choán lấy trái tim đã thôi thúc anh sải chân vội vã xuống tàu mở đầu bốn ba năm châu bốn bể với lời hẹn thề chỉ quay về khi đã tìm được con đường cứu nước và giải phóng dân tộc.

Tên sách gọi cho chúng ta nhớ cả quãng đường đời của người - vị cha già kính yêu. Cùng đi sâu vào nội dung cuốn sách, chắc hẳn chúng ta không thể quên được những lời thoại dí dỏm của cậu bé Côn, sự tinh nghịch, sự thông minh, ham học hỏi của một đứa trẻ khiến người đọc thích thú, sự cảm thông với những kiếp

người ăn xin nghèo khổ, sự trần trụi trước nỗi nước mắt nhà tan đê ròi quyết định ra đi tìm đường cứu nước đúng đắn... tất cả đã khiến những người đọc giả rơi nước mắt khâm phục trước Bác.

Nhà văn Sơn Tùng đã viết rất nhiều tác phẩm về Bác, mỗi tác phẩm là một câu chuyện riêng nhưng hình ảnh Bác Hồ hiện lên qua những câu chuyện đó rất đời bình dị giản đơn. Tuy nhiên “Búp sen xanh” vẫn là tác phẩm tiêu biểu, nổi tiếng, thành công đến thế? Tại sao vậy? Vì đơn giản rất nhiều người đã đọc và tìm hiểu nó. Có những người đọc nó để nghiên cứu, cũng có những người đọc nó để tìm hiểu về cuộc đời của Bác và vì nhiều lý do khác nữa.

Với riêng tôi, cuốn sách “Búp sen xanh” không chỉ là một tác phẩm văn học nổi tiếng, mà còn là kim chỉ nam, là nguồn định hướng, dẫn dắt tôi sống tốt hơn. Bởi cuốn sách không chỉ giúp tôi hiểu hơn về cuộc sống của thời kỳ hào hùng ấy, mà còn là cuốn sách giúp tôi có mục đích sống tốt hơn mỗi khi cảm thấy cuộc sống này khó khăn quá, mỗi khi cảm thấy yếu đuối và chên vênh quá. Bởi khi đọc nó, tôi cảm thấy sự vĩ đại của những vị anh hùng của dân tộc, của những con người, thời kỳ đầy gian khổ và khó khăn ấy, trước chiến tranh và hòa bình, trước sự sống và cái chết, họ vẫn vượt lên tất cả để sống, để tìm con đường cứu nước cho dân tộc Việt Nam. Vậy thì với bản thân tôi, được sống trong thời kỳ hòa bình này, được hưởng những thành quả vĩ đại của các anh hùng đã hy sinh bản thân mình vì tổ quốc, vì đất nước, thì những khó khăn, những chên vênh của bản thân mình có là gì so với những sự vĩ đại ấy.

Đọc từng trang của “Búp sen xanh” tôi tưởng tượng ra hình bóng của Bác qua những trang sách. Sự tinh nghịch của cậu bé Côn, sự uy nghiêm của thầy giáo Nguyễn Tất Thành và cả quyết định sánh suốt của anh Ba khi rời quê hương đặt chân đến vùng đất lạ... Tổ chất đó đã được “Làng sen”- gia đình nuôi dưỡng tâm hồn Bác:

“Trong đầm gì đẹp bằng sen
Lá xanh bông trắng lại chen nhị vàng
Nhị vàng bông trắng lá xanh
Gần bùn mà chẳng hôi tanh mùi bùn”

Loài hoa sen tinh khiết ví như tâm hồn Bác vậy luôn giản dị đến vô cùng “gần bùn mà chẳng hôi tanh mùi bùn” quả đúng là như vậy Bác sinh ra trong thời loạn lạc nước mất nhà tan nhưng Bác không chịu đứng nhìn thực dân Pháp đày đoạ dân ta làm càn ở trên nước Nam này được và rồi Bác đã quyết chí ra đi tìm đường cứu nước tìm lối thoát mới cho dân tộc. Và có lẽ một bản khoan lớn nhất của độc giả là sự xuất hiện hình tượng người con gái Sài Gòn có tên là Út Huệ ở gần cuối sách. Với những tình tiết hấp dẫn như vậy sao chúng ta không một lần thử đọc và cảm nhận tác phẩm này.

Gần 40 năm kể từ ngày ra mắt (1982), đến nay tiểu thuyết “Búp sen xanh” liên tục được tái bản tới 30 lần và được dịch ra nhiều thứ tiếng, một điều hiếm thấy nếu không muốn nói là duy nhất trong đời sống văn học Việt Nam. Đặc biệt, trong lần tái bản lần thứ hai vào năm 1983, tiểu thuyết “Búp sen xanh” đã vinh dự được Thủ tướng Phạm Văn Đồng viết lời tựa, trong đó có đoạn: “Cuốn sách Búp sen xanh nêu lên một vấn đề: ở đây tiểu thuyết và lịch sử có thể gặp nhau không? Về vấn đề này các đồng chí hoạt động trong lĩnh vực văn học nghệ thuật nói chung và tất cả chúng ta, cần suy nghĩ để có thái độ. Song, ở đây cũng vậy, lời nói có trọng lượng lớn thuộc về người đọc, nghĩa là nhân dân”. Nhiều năm trở lại đây cuốn tiểu thuyết nổi tiếng này được đưa vào tủ sách vàng của nhiều nhà xuất bản, được in đi in lại nhiều lần, được dịch sang tiếng anh và được in song ngữ. Lang thang qua những vỉ hè những nhà sách lớn hay những quầy sách nhỏ đâu đâu ta cũng thấy cuốn sách này như một điều để nhìn thấy Bác.

“Búp sen xanh” có lẽ là món quà thiêng liêng nhất mà nhà văn Sơn Tùng nói riêng và nhân dân cả nước nói chung kính dâng lên Bác Hồ. Trải qua bao nhiêu năm tháng mà cuốn sách vẫn giữ vững được những nét đẹp, giá trị đích thực của nó bởi trong đó có chứa đựng một tâm hồn cao cả vĩ đại của dân tộc Việt Nam ta.

(Hình ảnh Bác Hồ với thiếu nhi, nguồn ảnh mạng)